

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Ячменіхін К.М.

ініціали

(прізвище та

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія країн Центрально-Східної Європи XX – XXI ст.

(назва навчальної дисципліни)

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

Протокол № 1 від «30» серпня 2025 року.

Розробник: **Еткіна Ірина Ігорівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей щодо ключових процесів на теренах Центрально-Східної Європи в означених хронологічних рамках, набуття навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою, критично аналізувати основні проблеми політичного, соціально-економічного та культурного розвитку народів Центрально-Східної Європи; закріплювати і поглиблювати набуті знання про історичний поступ народів Центрально-Східного регіону Європи, їхнє місце в системі європейської цивілізації.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин:	120	
- лекції	20	
- практичні / семінарські	20	
- лабораторні	-	
- індивідуальні завдання	-	
- самостійна робота студента	80	

Статус навчальної дисципліни вільного вибору

(нормативна / вільного вибору)

Передумови для вивчення дисципліни Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з історії країн Центрально-Східної Європи доби середньовіччя та нового часу.

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ФК 10. Знання та розуміння змісту й методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ФК 11. Знання сучасних досліджень в галузі історії.

ФК 12. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ФК 14. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Аудиторна робота		самостійна робота
		лекції	практичні	
Модуль I. Народи Центрально-Східної Європи в роки Першої світової війни та в міжвоєнний період				
1.	Народи Центрально-Східної Європи напередодні Першої світової війни	2		6
2.	Народи Центрально-Східної Європи в роки Першої світової війни, її наслідки для регіону	2		6
3.	Незалежні держави Балтики та Польська Республіка у міжвоєнний період		2	4
4.	Становлення Чехословацької республіки та розширення розширення території Румунії.		4	2
5	Угорщина та Болгарія у міжвоєнний період.		2	4
6	Королівство сербів, хорватів, словенців(Югославія), Греція, Албанія у міжвоєнний період.		2	4
Загальна кількість		4	10	26
Модуль II. Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни				
7.	Країни Центрально-Східної Європи напередодні Другої світової війни	2		4
8.	Країни Центрально-Східної Європи в роки Другої світової війни	2		4
9.	Наслідки II Світової війни для країн Центрально-Східної Європи	2		4
Загальна кількість		6		12
Модуль III. Тоталітарні режими в країнах Центрально-Східної Європи				
10	Встановлення комуністичних режимів в країнах Центрально-Східної Європи	2		4
11	Утвердження тоталітаризму (1950 –1980-ті рр.)	2		4
12	Антирежимний рух в країнах Центрально-Східної Європи	2		4
Загальна кількість		6		12
Модуль IV. Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи				
13	Республіка Польща у 1989 - 2025 рр.		2	4

14	Чехія і Словаччина у 1989 - 2025 рр.		2	4
15	Угорська Республіка 1989 – 2025 рр.	2		4
16	Республіка Болгарія.		2	
17	Румунія на сучасному етапі розвитку.	2		4
18	Розпад СФРЮ та поява нових держав		2	
19	Сучасна Албанія			5
20	Процеси трансформації у країнах Прибалтики у 1991 – 2025 рр.		2	4
21	Республіка Молдова та Білорусь.			5
	Загальна кількість	4	10	30
	Разом	20	20	80

Програма навчальної дисципліни

Модуль I.

Народи Центрально-Східної Європи в роки Першої світової війни та в міжвоєнний період

Тема 1. Народи Центрально-Східної Європи напередодні першої світової війни.

Геополітичне становище країн, народів та земель Центрально-Східної Європи на початку ХХ ст. Політика Російської, німецької та Австро-Угорської імперії щодо національних меншин на їх території. Національні рухи на початку ХХ ст. Участь народів західних окраїн Російської імперії у революції 1905-1907 рр., її наслідки.

Міжнародні відносини на початку ХХ ст. Боснійська криза. Вплив молодотурецької революції на становище балканських народів. Боротьба албанського народу за незалежність. Повстання 1909 – 1912 рр. Проголошення албанської держави. Македонський національний рух.

Політична криза на Балканах. Балканські війни 1912 – 1913 рр.

Тема 2. Народи Центрально-Східної Європи в роки Першої світової війни, її наслідки для регіону

Участь Російської імперії у війні. Політика Росії, Німеччини та Австро-Угорщини в польському питанні. Проголошення незалежності Польщі. Революція 1917 р. у Білорусі і землях Балтії. Проголошення національних республік.

Розпад Австро-Угорської імперії. Угорщина під час війни. Політика держав Антанти щодо Угорщини. Чеські і словацькі землі в роки війни. Два центри еміграції. Чехословакізм. Чеська маффія. Клівлендська і Пітсбурзька угоди. Проголошення Чехословацької Республіки.

Хорватські і словенські землі в роки війни. Югослов'янський комітет. Корфська декларація. Становище Боснії і Герцеговини. Сербія і Чорногорія під час війни, їх окупація Четверним союзом. Салонікський фронт. Проголошення Держави Словенців, Хорватів і Сербів. Виникнення Королівства Сербів, Хорватів, Словенців.

Участь Болгарії у війні. Капітуляція Болгарії і зміна владних структур.

Суспільно-політичне становище Греції. Участь у воєнних діях. Греко-турецька війна. Албанія у політиці європейських держав.

Тема 3. Незалежні держави Балтики та Польська Республіка у міжвоєнний період.

Проголошення незалежних держав Балтії: Естонії, Латвії, Литви. Їх суспільно-політичний розвиток. Державні перевороти 1934 р. в Естонії та Латвії: встановлення авторитарних режимів К. Пятса та К.Ульманіса. Литовсько-Білоруська радянська республіка. Литовсько-польські суперечності. Режим особистої влади А. Смятони. Естонія, Латвія, Литва у міжнародних стосунках.

Формування території і кордонів Польської Республіки. Польсько-українська і польсько-більшовицька війни. Конституція 1921 р. Державний переворот 1926 р. Режим “санації”, його економічні і політичні наслідки. Конституція 1936 р. Зовнішня політика Польщі між двома світовими війнами. Пакт Молотова-Ріббентропа.

Тема 4. Становлення Чехословацької республіки та розширення розширення території Румунії.

Визначення кордонів Чехословацької республіки. Конституція 1920 р. Підкарпатська Русь у складі ЧСР. Внутрішня і зовнішня політика Т. Масарика та Е. Бенеша. “Судетська проблема”. Чехословаччина в системі міжнародних відносин у 20-30-і рр. Мюнхенський диктат і “друга республіка”. Окупація Чехословаччини Німеччиною.

Румуно-угорські і румуно-болгарські суперечності при формуванні території Румунії. Політична боротьба і утвердження королівської диктатури. Румуно-німецький союз. Залізна Гвардія та її роль в суспільстві. Українська меншина в Румунії.

Тема 5. Угорщина та Болгарія у міжвоєнний період.

Проблема кордонів Угорщини. Революційні події 1918 р. і проголошення Угорської народної республіки. Угорська радянська республіка. Політика держав Антанти щодо Угорщини. Встановлення диктатури М. Горті. Революційні події 1918 р. Проголошення Угорської радянської республіки. Встановлення режиму М. Горті. Приєднання до Антиконтинентського пакту. Окупація Підкарпатської Русі.

Владайське повстання в Болгарії. Прихід до влади БЗНС та політика уряду О.Стамболійського. Червневий переворот та Вересневе повстання 1923 р. Переворот 1934 р. та його наслідки. Режим Бориса III. Зовнішня політика Болгарії між двома світовими війнами.

Тема 6. Королівство сербів, хорватів, словенців (Югославія), Греція, Албанія у міжвоєнний період.

Утворення Королівства сербів, хорватів і словенців та його внутрішнє становище. Видовданська конституція. Національне питання. Державний переворот 1929 р. Конституція Югославії 1936 р. Югославія в системі міжнародних відносин у міжвоєнний період. Державний переворот 1941 р. та окупація Югославії Німеччиною.

Спроба реалізації Грецією «Мегалі ідеї». Греко-турецька війна та її наслідки. Політична боротьба у період республіканського правління. Відновлення монархії. Прихід до влади І. Метаксиса. Режим «4 серпня 1936 р.» Дві лінії у стратегії національного розвитку Албанії. Ліберальний уряд Ф.Нолі. Переворот А.Зогу та встановлення монархії. Албано-італійські відносини. Встановлення протекторату Італії.

Модуль II.

Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни

Тема 7. Країни Центрально-Східної Європи напередодні II Світової війни.

Новий поділ Європи. Передумови і початок війни. Міжнародні відносини на початковому етапі. Загострення протиріч між Німеччиною і СРСР. Фашистський «новий порядок». Окупаційний режим у країнах-сателітах. Початок німецько-радянської війни. Антигітлерівська коаліція.

Тема 8. Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни.

Польське суспільство в роки війни. Польській еміграційний уряд. Політика СРСР у польському питанні. Варшавське повстання. Визволення Польщі. Чеські землі і Словаччина під час війни. Політика Німеччини в Богемії і Моравії. Два центри чеської еміграції. Чесько-словацькі стосунки. Словацька держава: устрій і політика. Повстання в Празі. Відновлення Чехословацької республіки. Окупація болгарських земель. Розгортання Руху Опору. Вересневий переворот 1944 р. Югославія: окупація і розчленування. Політика Німеччини, Італії, Болгарії та Угорщини на окупованих землях. Партизанський рух. Утворення комуністичних органів влади. Діяльність Тимчасового уряду. Визволення Югославії.

Тема 9. Наслідки II Світової війни для країн Центрально-Східної Європи. Повоєнне мирне врегулювання. Формування нових кордонів за наслідками Другої світової війни. Розширення сфери впливу СРСР.

«Холодна війна»: поняття і генеза проблематики. Початок радянсько-американського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.). Період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970-х рр.). Період міжнароднополітичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.). Формуванні соціалістичного блоку: РЕВ, Варшавський Договір (мета створення, основні положення, учасники). Двосторонні угоди між країнами «соціалістичного табору».

Модуль III

Тоталітарні режими в країнах Центрально-Східної Європи

Тема 10. Встановлення комуністичних режимів в країнах Центрально-Східної Європи

Референдум та вибори 1947 р. у Польщі. Операція «Вісла». Становлення комуністичної диктатури. Репресії. Стосунки держави і церкви. Конституція ПНР.

Режим "народної демократії" у Чехословаччині. Лютневий переворот 1948 р. і встановлення тоталітарного устрою. Репресії проти опозиції. Чесько-словацькі стосунки. Становлення комуністичної диктатури в Угорщині. Репресії проти опозиції. Політична боротьба у 1940-х роках у Болгарії. Проголошення республіки. Суспільні реформи 1944-1947 рр. Болгаро-югославські суперечності. Становлення тоталітарного устрою. Репресії 1949-1953 рр. Румунія після війни. Ліквідація монархії. Суспільно-політичні реформи. Репресії. Утворення Федеративної Народної Республіки Югославія. Суспільно-політичні реформи. Формування режиму Й. Броз-Тіто. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки. Запровадження та функціонування системи «самоврядного соціалізму». Проголошення республіки. Утвердження авторитарного режиму Е.Ходжи.

Тема 11. Утвердження тоталітаризму (1950 –1980-ті рр.)

Соціально-економічні зміни в країнах Центрально-Східної Європи. Суспільна свідомість та комуністична ідеологія. Національно-демократичне повстання 1956 р. в Угорщині. Суспільно-політичні кризи 1956, 1968-1970, 1980-1981 рр. у Польщі. Режим Е. Герека. "Празька весна" 1968 р. Інтервенція країн Варшавського Договору у Чехословаччину. Московський договір. Формування режиму Т. Живкова у Болгарії. Формування авторитарного режиму Н.Чаушеску в Румунії. Міжнаціональні стосунки в Югославії. Проблема Косово. Криза югославської федерації. Інтеграція і дезінтеграція. "Ідеологічна та культурна революція" 60-х років в Албанії та відступ від реформ.

Спроби ліберальних реформ 1970-80-х років у країнах Центрально-Східної Європи.

Тема 12. Антирежимний рух в країнах Центрально-Східної Європи

Формування опозиції в країнах Центрально-Східної Європи. Суспільна свідомість й культурне життя. «Солідарність» у Польщі. Угода «круглого

столу». Формування ідеології "демократичного соціалізму" в Чехословаччині. Боротьба з дисидентським рухом в Чехословаччині. Хартія-77. Чесько-словацька еміграція. Національно-демократичні революції в Країнах Центрально-Східної Європи. Початок демократичних перетворень і розпаду Югославії.

Модуль III.

Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи.

Тема 13. Республіка Польща у 1989 - 2025 рр. Реформування устрою. Економічна трансформація: «шокова терапія». Розстановка політичних сил: два табори. Перетворення і суспільна свідомість. Конституція 1997 р. Зовнішня політика і взаємини з Україною. Польща у міжнародній політиці. Вступ до НАТО. Шлях до ЄС. Сучасні виклики.

Тема 14. Чехія і Словаччина у 1989 - 2025 рр.

«Оксамитова» революція 1989 р. у Чехословаччині. Суспільні реформи у Чехословаччині. Нова суспільно-політична система. Економічні зміни. Політична криза у Словаччині. Проголошення суверенітету Словаччини. «Мирне розлучення» Чехії і Словаччини.

Чеська Республіка: територія і населення. Державно-політичний устрій. Політичні табори. Економіка і суспільне життя. Люстрації. Зовнішня політика. Вступ до НАТО. Словацька Республіка: територія і населення, кордони, державно-політичний устрій. Політична боротьба. Конфронтація президентської і парламентської влади. Президентські вибори 1999 р. Національне питання. Ринкові реформи. Зовнішня політика, зв'язки з Україною.

Тема 15. Угорська Республіка 1989 – 2025 рр.

«Тиха революція» та перехід влади до опозиційних сил. зміні керівництва країни, відновленні своєї діяльності політичних партій, рухів. «Круглий стіл» (червень-вересень 1989 р.) та його рішення. Утвердження в країні сучасної європейської демократичної політичної системи. Ринкові реформи урядом Й. Анталла. Пріоритетні напрямки зовнішньої політики Угорщини. Проблемні питання між Угорщиною і Україною.

Тема 16. Республіка Болгарія.

Відставка Т. Живкова. Трансформація БКП та утворення нових політичних партій. Домовленості «круглого столу» і парламентські вибори 1990 р. Початок економічних реформ. Конституція 1991 р. Союз Демократичних Сил при владі. Декомунізація суспільства. Гальмування ринкових реформ. Фінансова криза 1996-1997 рр. та її політичні наслідки. Уряд Т. Костова. Зовнішня політика і стосунки з Україною.

Тема 17. Румунія на сучасному етапі розвитку.

Повалення тоталітарного режиму у грудні 1989 р. та наслідки будівництва «всебічно розвинутого соціалізму». Арешт Н. Чаушеску і його дружини. Реакція Світу і румунського суспільства на страту Н. Чаушеску. Прихід до влади нових

політичних сил і початок суспільної трансформації. Положення Конституції 1991 р. Зміна режиму восени 1996 р. Процеси творення ринкової економіки та пріоритетні напрями економічного розвитку країни. Основні напрямки зовнішньої політики Румунії. Стосунки Румунії з Україною, договір Румунії з Молдовою. Нормалізація румунсько-угорських відносин.

Тема 18. Розпад СФРЮ та поява нових держав.

Словенська Республіка. Проголошення незалежності Словенії. Військова інтервенція проти Словенії. Державно-політичний устрій. Партії та угруповання. Ринкові реформи. Суспільство та його орієнтації. Взаємини з сусідами. Зовнішня політика Словенії.

Хорватська Республіка. Проблема кордонів і населення. Хорвато-сербський конфлікт і війна. Формування державних органів влади. Демократичні реформи. Стосунки з сусідами. Політична структура суспільства. Вибори 1999 р. Стан і перспективи хорватської економіки. Зовнішня політика Хорватії.

Республіка Македонія: проголошення незалежності, проблема кордонів і міжнародного визнання. Міжнародні стосунки. Соціально-господарський розвиток. Політична боротьба. Вибори 1998-1999 рр. та їх наслідки. Відносини з сусідніми країнами та зовнішньополітичні пріоритети.

Боснія і Герцеговина. Референдум 1992 р. Проголошення незалежності. Міжетнічні стосунки і конфлікти. Міжнародна війна. Утворення мусульмано-хорватської федерації. Втручання міжнародного співтовариства. Дейтонські угоди. Федералізація Боснії і Герцеговини. Основні риси суспільно-політичного розвитку. Боснія і Герцеговина на міжнародній арені.

Сербія і Чорногорія у 1991 - 2020 рр. Створення і розвиток Союзної Республіки Югославія. Сербо-чорногорська федерація та її державно-політичний устрій. Сербська домінація. Режим С.Мілошевича. Формування і діяльність опозиції. Ринкові реформи. Суспільні орієнтації сербів і чорногорців. Етнічні чистки у Косово. Сербо-албанський конфлікт і втручання НАТО. Запровадження міжнародного контролю в Косово. Сербо-чорногорські суперечності. Переворот 2000 р. Проголошення незалежності Чорногорії у 2006 р. Сучасна зовнішня політика Сербії та Чорногорії.

Тема 19. Албанія.

Початок демократичних процесів. Комуністи при владі. Утворення нових політичних партій. Перемога опозиції у 1992 р. Правління Демократичної партії. Криза 1997 р. Міжнародне втручання, стабілізація обстановки в країні. Конституція 1998 р. Економічні реформи. Міжнародне становище.

Тема 20. Процеси трансформації у країнах Прибалтики у 1991 – 2020 рр. Естонська Республіка: демократичні перетворення. Формування ринкової економіки. Проблема національних меншин. Суспільна свідомість. Взаємини з країнами Балтії. Естонія у міжнародних відносинах. Латвійська Республіка на шляху демократичних перетворень. Суспільство та економіка. Міжнародні стосунки. Зовнішня політика і міжнародне становище. Литовська

Республіка: перші здобутки незалежності. Національна політика. Зовнішня політика Литви, взаємини з сусідами.

Тема 21. Республіка Молдова.

Проголошення незалежності. Політичні процеси і конфлікт у Придністров'ї. Суспільні реформи. Спроби врегулювання Придністровського конфлікту. Економічне становище. Зовнішня політика.

Методи навчання

1. Інтерактивні методи навчання (диспут, моделювання історичних ситуацій, робота в групах з документами);
2. Словесні методи навчання (лекція, бесіда);
3. Практичні методи навчання (виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій);
4. Проблемний виклад матеріалу;
5. Дослідницький метод навчання.

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: практичні заняття, контрольні роботи, презентації, реферати, есе, доповіді.

Підсумковий контроль: залік.

Розподіл балів за темами:

(за необхідністю розподіл балів можна деталізувати за окремими заняттями та видами робіт)

		Поточне оцінювання та самостійна робота																			Сума	
		Змістовий модуль I					Зміст мод II			Зміст мод III			Змістовий модуль IV									
Тема	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Бали	3	3	6	12	6	6	4	4	4	3	4	3	6	6	3	6	3	6	3	6	3	100

Критерії оцінювання результатів навчання

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5-6 балів – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; може узагальнювати та застосовувати набуті знання; 4 балів – відповідь містить незначні неточності; 3 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1-2 бали – студент доповнює відповіді своїх товаришів окремими тезами, задає питання доповідачу.

Шкала оцінювання

Сума балів за	Оцінка за	Оцінка за національною шкалою
---------------	-----------	-------------------------------

всі види навчальної діяльності	шкалою ECTS	для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

№	Модуль	Питання до самостійної роботи	Кількість годин
	Народи Центрально-Східної Європи в роки Першої світової війни та в міжвоєнний період	<ol style="list-style-type: none"> 1. Участь народів західних окраїн Російської імперії у революції 1905-1907 рр., її наслідки 2. Становище Боснії і Герцеговини напередодні та під час Першої світової війни 3. Македонське питання напередодні та в роки війни 4. Прибалтійські держави у міжвоєнний період 	26
	Країни Центрально-Східної Європи в роки II Світової війни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Участь СРСР у ліквідації незалежності Польщі. 2. Рухи опору в Югославії в роки другої світової війни. 	12
	Тоталітарні режими в країнах Центрально-Східної Європи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Операція «Вісла». 2. Поляки у СРСР. 3. Стосунки держави і церкви в Польщі. 4. Репресії проти опозиції в Чехословаччині. 5. «Хартія 77». 6. Болгаро-югославські суперечності. 7. Репресії 1949-1953 рр. в Болгарії. 8. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки. 	12

	Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Польща у міжнародній політиці. 2. «Мирне розлучення» Чехії і Словаччини. 3. Декомунізація суспільства в Болгарії. 4. Зовнішня політика Словенії. 5. Хорвато-сербський конфлікт і війна. 6. Проблема кордонів і міжнародного визнання Македонії. 7. Втручання міжнародного співтовариства в справі Боснії і Герцеговини. Дейтонські угоди. 8. Етнічні чистки у Косово. 9. Запровадження міжнародного контролю в Косово. 10. Придністровське питання. 	30
	Усього годин		80

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проектори та методичні матеріали.

Рекомендовані інформаційні джерела

Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.

Баран З., Криль М. Історія Югославії. 1918-1990 рр. Текст лекцій. Львів, 1997.

Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К., 2004. 464 с.

Винарчук Т.В. Зовнішньополітичні фактори державотворення українців та інших народів Центрально-Східної Європи (1917 – 1920 рр.) Наукові праці історичного факультету ЗДУ. Запоріжжя, 2004. Вип.18. С.45– 53.

Газін В.П. Новітня історія країн Європи і Америки 1918 – 1945 рр.: Підручник для студ. вищ. навч. закл. К., 2003. 472 с.

Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 - 2002 рр.). Київ, 2004. Дейвіс Н. Європа. Історія. К., 2000. 1464 с.

Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1995. 903 с.

Славич Б. Історія Балкан ХХ століття. К., 2004. 600 с.

Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.

Історія Центрально-Східної Європи: Посібник за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.

- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ - початок ХХІ ст.): Навчальний посібник. Київ, 2008.
- Кріль М. Розпад югославської федерації та утворення нових держав на Балканах. Текст лекції. Львів, 1996.
- Кріль М. Суспільно-політичний розвиток Словаччини 1945-1995. Текст лекцій. Львів, 1996.
- Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80- ті роки ХХ ст.). Харків, 2000.
- Пугач Є. П. Встановлення тоталітарних режимів в Центральній та Південно-Східній Європі. Харків, 2008.
- Пугач Є.П., Страшнюк С.Ю. Історія західних та південних слов'ян ХХ століття. Посібник. Харків, 1998.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Ротшильд Дж., Уінгфрід Н.М. Повернення до різноманітності: політична історія східно-центральної Європи після Другої світової війни. Київ, 2004. 381 с.
- Рудько С.О. Історія Центрально-Східної Європи (кін.ХVІІІ – поч.. ХХІ ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Острог, 2010. 220 с.
- Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр.: навчальний посібник для студ. Вузів.К., 1997. 232 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007.
- Яровий В. І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст. К., 1996. 416 с.
- Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн. ХХ ст. К., 2005. 816 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Гетьманчук М.П. Між Москвою та Варшавою: українське питання у радянсько-польських відносинах міжвоєнного періоду (1918 – 1939 рр.) / М.П. Гетьманчук. – Львів, 2008. – 432 с. URL: www.twirpx.com/file/1094885/
- Гряник В. Політична криза 1928 року в Королівстві сербів, хорватів та словенців / В. О. Гряник // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії . – 2012 . – Вип.15 . – С. 75-80. URL: <http://periodicals.karazin.ua/apvvi/article/viewFile/579/404>
- Дедурін Г.Г. Ідея білоруської державності крізь призму поглядів Юзефа Пілсудського (1918-1921 рр.) / Г. Г. Дедурін // [Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми історії України.](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vcpiak_2013_61_6.pdf) - 2013. - № 61. - С. 24-31. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vcpiak_2013_61_6.pdf
- Депчинська І. Ідеї Т. Масарика про розвиток шкільної освіти в Чехословаччині на початку ХХ століття / І. Депчинська // [Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2012_42(1)_33.pdf) - 2012. - № 42(1). - С. 217-222. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2012_42\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2012_42(1)_33.pdf)
- Заплітний Д.В. Соціально-економічні чинники сербохорватських відносин у королівстві СХС (1918 – 1929 рр.) / Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2012.– Вип.33. – С. 208-212. URL: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/33/zaplitny.pdf
- Зарецька Т. Українсько-польські паралелі: Симон Петлюра і Юзеф Пілсудський / Т. Зарецька // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 12. — С. 157-175. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/50935>
- Зосімова М.В. Становище македонців у Королівстві СХС у 1919 – 1929 рр. // Грані. – 2013. – №10. – С.149-155. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Grani_2013_10_27

- Комар В. Політика прометеїзму Польщі міжвоєнного періоду в історіографії / В. Комар // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: : Історія, міжнародні відносини . - 2013. - Вип. 11. - С. 232-241. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ues_2013_11_25.pdf
- Кравчук О. Європейська ідея Томаша Масарика/ О. Кравчук // Проблеми слов'янознавства. – 2013. – Вип. 62. С. 47 – 57. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ps_2013_62_6.pdf
- Кравчук О. Чехословацька політика щодо судетських німців в оцінці Т.Г. Масарика (1918-1935 рр.) / О. Кравчук URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11022.html>
- Мальшина К.В. Державний кордон Першої Югославії (1918 – 1924 рр.) та його словенська ділянка: історико-географічні виміри / К.В. Мальшина // Історія торгівлі, податків та мита. – 2013. - №2. – С.108 – 117. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/itpm_2013_2_17.pdf
- Мальшина К.В. Історія у боротьбі з югославізмом: Йосип Маль та його внесок у вивчення традиції словенської державності / К. В. Мальшина // Історичний архів . - 2014. - Вип. 12. - С. 148-155. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ians_2014_12_22.pdf
- Меліш О.О. Зовнішня політика Болгарії щодо "македонського питання" напередодні та в період роботи Паризької мирної конференції / О.О. Меліш // Грані. - 2014. - № 3. - С. 158-165. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Grani_2014_3_27.pdf
- Меліш О.О. Дипломатія Болгарії у вирішенні "македонського питання" напередодні першої світової війни / О. О. Меліш // Грані. - 2014. - № 10. - С. 145-150. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Grani_2014_5_24.pdf
- Парнета О. Польща 1918 – 1923 рр: усталення кордонів держави / О. Парнета // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.– 2008. –Вип.17. – С. 138 – 144. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/17/180Parneta.pdf>
- Пекареєв І.М. Основні напрямки зовнішньої політики Болгарії в діяльності уряду А.Стамболійського (1919 – 1920) URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2012-2/12_pekarev.pdf
- Такман Б. Первій бліцкриг. Август. 1914 / Барбара Такман –Москва, 2002 – 142 с. URL: <http://www.litmir.co/bd/?b=225948>
- Урожай О.В. Розв'язання проблем угорських меншин: історичний контекст і сучасні умови європейської демократії та інтеграції / О. В. Урожай // Військово-науковий вісник . – 2009. – Вип. 12. – С. 142-152. .: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnv_2009_12_12.pdf
- Чернік С. *Висвітлення позиції Сербії щодо проблеми анексії Боснії та Герцеговини 1908-1909 рр. на сторінках газети “Голос Юга”* / Чернік С. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/71318/18-Chernik.pdf?sequence=1>
- Чернік С.Д. Періодичні видання України як джерело дослідження політичної історії Сербії 1878-1918 рр. / С. Д. Чернік // Історичний архів. - 2011. - Вип. 7. - С. 158-162. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ians_2011_7_30.pdf